

SCRIPTORIUM

REVISTA MENSUAL RIPOLLESA

Redacció i Administració: Plaça d'En Lloptors, 20; Tipografia Ripollesa

Urna de plata
que guarda les re-
liquies del Patró
de Ripoll,
Sant Eudald

Costejada pel
municipi ripollès
i estrenada l'onze
de maig de l'any
1670

Si al vostre pas han esclatat les roses
i al maig feu gràcia d'una olor radiant,
feu que fulguri sens lleganys ni roses
damunt la vila i de les nostres coses:
el seny dels avis, i la fe triomfant.

ESTEVE BUSQUETS.

Sant Eudald de Montagut

I

L'ermita

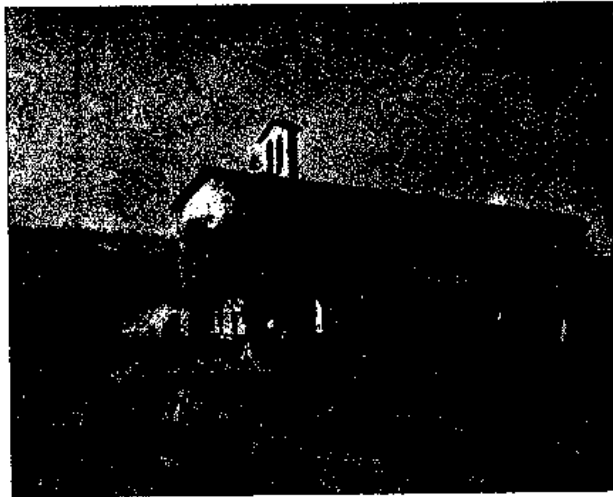

OSTRE gloriós Patró Sant Eudald ha sigut venerat en molts llocs, però d'església dedicada a ell particularment, fora la de Ripoll, no en sabem d'altra que la situada dintre la parròquia de Montagut, a poc més d'una hora de la població, en el veïnat dit dels Vilars.

A l'arxiu de Sant Pere guardem uns papers cedits per En Francesc Graells, procedents de l'Eudald Rota, alguns dels quals són referents a Sant Eudald de Montagut i copiats d'uns manuscrits que el Rvt, Antoni Coramina rector de dita capella escrigué en el segle XVII.

D'altra banda En Manel Viñes qui va estar una temporada de mestre a Ripoll i passà després a Montagut, a prec nostre visità la capella i ens en feu una descripció, assabentant-nos, además, de què en una casa propera dita l'Espigoler, tenien un llibre manuscrit tot de coses de St. Eudald, que segurament ens interessaria.

Tot això feia que tinguéssim gran desig de visitar l'ermita i examinar el llibre ma-

Montagut. Ermita de St. Eudald

seguit a veure al Sr. Rector qui en aquell precís moment marxava a funerals a la veïna parròquia de Tortellà, però molt atent amb nosaltres, en els pocs minuts que pogué dedicar-nos ens digué que cercaria a l'arxiu parroquial si hi havia cap dels documents originals de què parla el manuscrit o altres notícies de St. Eudald, tota vegada que ens interessava a nosaltres com a ripollesos i a ell com a pàrroco de l'ermita. Además, en l'impossibilitat d'a-

nuscrit, desig satisfet el passat novembre que vàrem anar a Montagut amb els amics Dr. Ramon Roquer Prve. i en Lluís Viquer qui ens hi portà amb son automòbil.

Arribats al poble anàrem tot

companyar-nos com manifestà seria el seu gust, ens facultà per a que poguéssim examinar tot lo que volguéssim de la capella i ens facilità un escolanet per a servir-nos de guia.

Distà aquella de Montagut una hora o cinc quarts a tot estirar, camí de carreta que puja suaument fins sota mateix de la capella, estrenyent-se aleshores i pujant molt dret cosa de 8 minuts fins el planell on està situada i des del qual es disfruta d'una dilatada vista.

Antigament havia sigut Parròquia, vivint el Rector en la mateixa capella, però més tard fou aquella agregada a la doma de Cabirol de l'església parroquial de Montagut, però conservant el domer el títol i drets de rector de la capella de St. Eudald.

En el segle XVII se l'anomenava Sant Thou de Jou, com a Ripoll on el nom Thou o bé Hou era el vulgar de Sant Eudald.

L'església és molt espaiosa. En dit segle XVII la varen «creixer» o sia engrandir-la, però probablement l'allargarien sense aixecar-la puix resulta un xic baixa en proporció a la seva llargada. Té un petit atri o porxo al davant, altre al costat dret ocupant tota la llargada del temple i un de més curt a l'altra banda. Són un bon refugi en cas de pluja.

L'altar és senzill, amb quatre quadres pintats representant escenes de la vida de Sant Eudald. Al mig, de bulto, l'imatge titular, i dessota, ficada dintre el sacrari, una estatueta del Sant contenint relíquies seves en el repeu, protegides per un vidre. El presbiteri és tancat per una gran reixa de ferro.

De les parets pengen nombroses presentalles de cera. Es facilita als devots unes ampolletes d'oli de la llàntia i cotó fluix beneït molt apropiat per a la curació de la sordera, mal de cap, pulmonies, fluxos i altres malalties; mides per a preservar-se de la pesta i per portar les dones durant llur prenyat, com també candeles amb l'imatge del Sant per encendre-les en els parts. Tenen així mateix goigs i una historieta impresa.

En això estan més ben proveïts que a Ripoll, on s'ha deixat, entre altres, el devot costum de portar una mida de Sant Eudald cenyida al cos totes les dones que havien de deslliurar.

Abans hi havia ermità qui vivia en una habitació damunt el porxo de la façana. Ara tenen la clau en una petita caseta a pocs passos de la capella i l'home de la casa fa un xic d'ermità, però cuiden d'aquella a l'Espigoler, casa gran a un quart amunt de la capella.

Es celebren anyalment dugues festes o aplecs; el primer en la diada del Sant a onze de maig i el segon, que és el més principal i molt concorregut, el dia tres d'octubre, diada de la dedicació de la capella, havent-hi moltes indulgències concedides. De pocs anys ençà no el fan el dia tres, sinó el diumenge següent.

Avui que amb els autos s'han escursat tant les distàncies que en menys d'hora i mitja s'arriba a Montagut i en igual temps a l'ermita, seria de desitjar que aquest bonic santuari muntanyenc de nostre insigne Patró fos més visitat pels devots ripollesos, puix àdhuc deixant a part el caire religiós, resulta una excursió en extrem agradable.

II

El manuscrit del Rvnt. Antoni Coramina

Per tal d'examinar-lo, un cop visitada la capella vàrem pujar a l'Espigoler. Després de les degudes explicacions l'amo ens el mostrà, i en veure l'interés amb que el fullejàvem va ésser tan amable que fins permeté ens l'emportéssem a Ripoll per copiar amb calma tot lo que fos menester, atenció que li agràim en gran manera. Tot seguit vegérem que En Rota l'havia tingut en ses mans i copiat al peu de la lletra els documents que més l'haurien interessat.

En la primera plana es manifesta ésser el llibre de Pere Antoni Coramina prevere, domer de Cabirol, beneficiat de St. Miquel en l'església de Montagut i rector de la capella de St. Eudald.

Forma una miscelània de notes i documents referent al Sant i a la capella posats sense rigurós orde cronològic, arreplegats en distintes vingudes i formant un volum de 162 folis (30 en blanc) de 15 per 21 centi. «relligat y fet de mas propias mans vuy als 20 de Matx del any 1656» com diu l'autor.

Es un llibre ben interessant i digne de conservació. puix s'hi copien escrits quals originals són avui probablement desapareguts.

Diu el Rvnt. Coramina que guardava en sa casa els de més importància, que després els va portar a l'església, a la caixa de St. Eudald i «quan la armada passà lam robaren».

Per manca d'espai no podem fer del llibre un resum tan extens com voldriem. Tots els documents tenen importància per a l'història de la capella, però entre ells, alguns la tenen especial per a nosaltres.

Entre els més relacionats amb la capella cal citar:

Còpia d'una Butlla en la qual consta que els dotze Arquebisbes firmants concedeixen varies indulgències als devots que visitin la capella. Datada a Avinyó a 21 de febrer de 1346.

Còpia de les Butlles d'altar privilegiat i Confraria del Sant amb les indulgències de costum. 1653 Papa Innocenci X.

Llicència per «fer creixer la capella mudar lo altar y fer confessorari y be-neir aquella». 1652

Memòria de quan es posaren les relíquies en la peanya de l'imatge que guardem dintre el sacrari i es dona a besar durant l'ofertori en les misses assenyalades. 7 octubre de 1646. Ja n'hi havia algunes de relíquies, però s'enfondí el clot i van ficar-hi, ademés, altres que guardaven en una caixa de ferro. En total 20 trossets.

Consuetuds de la capella, «escrites vuy als 29 de Janer de 1656».

Capbreu de la capella. S. XVII. Censos de vi, ordi i ciuada.

«Presentallas de plata que aporta la figura de St. Eudald» són un cap, una ma, una orella, dos ulls, altres dos ulls, una llengua i un dit, tot de plata. 1656

Acte de la constitució canònica de la Confraria del Sant. 1654

Explicació de com han de ser les mides del Sant i la «trassa» per fer les candeles amb la seva imatgé.

Té un marcat interès per a nosaltres:

1.er L'ofici i reso del Sant, tret d'un llibre vell de la capella. Se n'ocupa en article apart nostre company Roger de l'Auba.

2.^{on} La Comèdia de Sant Eudald. Li enviaren de Ripoll els Rvnts. Sebastià Bosch i Anton Faura. No es diu el nom de l'autor, solament que és «composta per un poeta de Barcelona per ordre de la vila de Ripoll—es fill natural de dita vila lo qui la compongut—». Tinguérem una grata sorpresa en trobar aquesta primitiva comèdia de l'any 1652, de la qual havíem perdut el rastre. I no és que valga molt: escrita en un castellà ampulós propi de l'època, carregada d'al·lusions mitològiques i mancada de tot efecte dramàtic, no tidria avui cap interès la seva representació. Per mostra publiquem la *Loa* que precedeix a la comèdia, deixant-la gairebé amb totes les mateixes incorreccions del manuscrit. Hi figuren tres personatges al·legòrics i un de real, Pirinico, el graciós de l'obra.

Segurament s'ha representat varies vegades en la capella. D'una a lo menys consta en una nota marginal afegida al llibre, que diu «se feu la comedia de St. Eudalt a 3 de octubre del any 1702 en la mateixa capella».

Hi ha també en el manuscrit còpia del tros de comèdia de Sant Eudald que havia començat a compondre Francesc Monsart, Mestre de Gramàtica de la vila d'Olot i que morí quan solament en tenia escrites unes deu pàgines.

3.er Unes cobles antigues de St. Eudald, que no són sinó els goigs primitius. Els actuals ja es cantaven a Ripoll i Montagut a l'any 1638 com es veu en el manuscrit per la còpia que en porta. Són, doncs, les cobles, verament molt antigues i ens proposem publicar-les en altra ocasió.

4.^{rt} Una carta en la qual el seu autor, testimoni de vista, fa una cabal descripció de l'església i altar de Ripoll a l'any 1639.

5.^{on} Per tal de demostrar que el Sant Thou de Jou, o sia el de Montagut, és el Sant Eudald de Ripoll i no el Sant Thou de *Sabrà* (St. Sixt i St. Thou venerats a *Celdrà*) fa mossèn Coramina una descripció minuciosa dels retaules nou (el fet en son temps) i vell de la capella. Està en ambdós el Sant revestit de vestidures sacerdotals, amb casulla, com per a dir missa, assentat en una cadira i portant en una ma els tres claus i en l'altra un llibre. També descriu en altre lloc la figura del Sant que adornava la butlla d'Avinyó; va amb alba i casulla vermella, està amb les mans juntes i té dos claus ficats al cap i un séc vermell al coll «que significa quan lo degollaren los infels» i al final del llibre per a provar que Sant Eudald fou «príncep de sang» cita un pal·lí vell de la capella on està pintat «ab corona de Rey al cap». Totes aquestes dades són ben interessants per a l'iconografia del Sant.

Tot llegint el manuscrit, ressalta a cada pas la devoció del Rvnt. Pere Antoni Coramina vers Sant Eudald a qui anomena *inclit i gloriosissim Patró meu*. Engrandí la capella, fundà la Confraria del Sant a Montagut, imprimí goigs i recollí curiosament totes les notícies que pogué. Tenint només obligació de dir missa a l'ermita cada tres diumenges, per tenir el altres obligats a Montagut, logrà un *bis celebrandi* i des d'aleshores pujà a celebrar a la capella tots els diumenges i demés festes.

Morí el Rvnt. Coramina l'any 1661. Segurament premià Déu en la glòria l'ànima de tan fervent devot de l'insigne màrtir Sant Eudald, nostre estimat Patró.

TOMAS RAGUER

Ripoll. Fragment de l'altar major de l'església de Sant Eudald, construït pels anys de 1622 a 1624.

Formaven la part principal quatre taulons o quadres en relleu representant. 1.er La predicació del Sant. 2.^{on} Son martiri. 3.er Quan, creient-lo ja mort, el llancen d'altabaix les muralles d'Ax i l'endemà és trobat en una cova pel seu amic el sacerdot Joan 4.^{rt} Quan els monjos porten les relíquies a Ripoll.

Solament es conserva el tercer, que reproduïm.

Loa de la comedia de San Eudaldo

Interlocutores della son: La Historia - La Admirasion - La Villa de Ripoll
Pirinico. 1652

Hist Dulces hermanas las nueve
de quienes me dize el Rumbo,
que los poetas navegan
que a todas las nueve plugo.

A vuestra deidad invoco
no en mal formados rasgunyos
en valientes si conceptos
en hermosos si dibuxos

Brote alegría la tierra
embuelta en silencio mudo
antigos hechos proezas
edades siglos, y lustros

Rompase en plumas la fama
ya transformada en Mercurio

hasta que un Argos celeste
parezca el pavon de luno

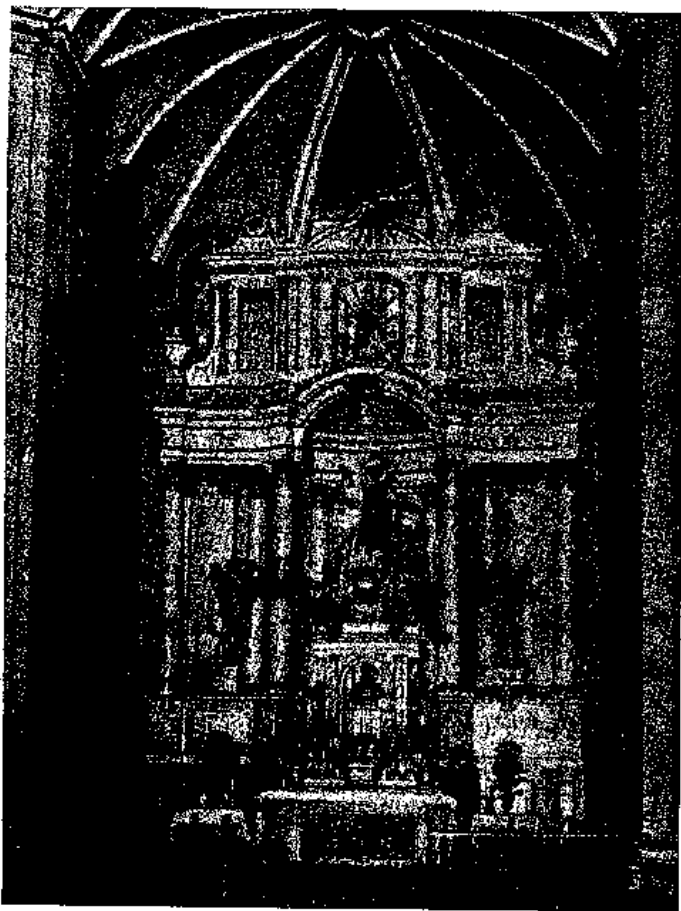
Nacio de Eudaldo el pimpollo
no en los campos de Vertuno
si en jardines de Theodora
da Ambrosio nectar al mundo

Penso la Aurora orgullosa
que era algun cogollo suyo
purpureo de su seno
se deslizo por descuydo

Ausentado de su Padre
danle en un bosque tributo
flores y en dulce combate
qualquier le quiere por suyo

Ripoll. Actual altar major de l'església de Sant Eudald.

En construir-se la nova església, inaugurada l'onze de maig de 1822, els monjos varen cedir pe'r altar major d'ella el Monument que servia el Dijous Sant al Monestir. Per adaptar-lo al lloc s'hi feren alguns aditaments i es dorà i repintà de nou.

Instruido de Pancracio
toma las pieles de un bruto
calsando toscas abarcas
quien de oro calso cothurnos

En contemplaciones sanctas
gastava los días muchos
breves para quien los anyos
no parecieron minutos

Tanto que tuvo por mahetros
la Penitencia en su uso
cediendole en la abstinencia
los penyazos mas sanyudos

Estuvo en las soledades
del sol mas de veinte cursos
ardiendo solo de amores
del sol de justicia summo

Fuese a Roma y al bolverse

del bronce o pedernal duro
saltaron cristales bellos
en vez de rubios carbunclos

De tal suerte que renyjian
los hilos de plata puros
sobre qual mereceria
gustar sus labios augustos

Milagros hizo a millares
referillos no presumo
que primero se veran
del sol atomos en numero

Centellas que vibra el fuego
ondas que empina Neptuno
cristales de los corrientes
flores de un Abril fecundo

Que describir se sus hetxos
que cuando lo intenta el culto

Sera pígmea su empresa
o mal formado rasgunyo.

Sale la Admiración

Adm. Donde es la urna sagrada
que a fuer de abundante trox
encierra la vida dixo
en su parabola Dios?

Donde el nido de esse fenix
que tanto lo ennobleció
renaciendo a mejor vida
donde vio primero el sol

Donde en sagrados cultos
le rinden adorasion
de los fieles lo que deve
a tal adleta el favor

Sale Ripoll

Rip. No suspenda vuestras dudas
que donde el arca quedó
de las cenizas de Eudaldo
mis verdes florestas son

Hist. Salve populosa villa
que Requerado fundó
dando a desprecios de Villa
de Ciudades ambision

No es el lustro de tus muros
tanta torre en presumption
que coronada del viento
a los cielos se empinó

No tengas por timbre tantos
que del Marsial horror
en las fraguas de Vulcan
fletxan llamas con primor

Adm. Del mundo insigne teatro
salve luzido crisol
de quantos se aprecia el arte
y se mendiga el primor

No me admiran tus corrientes
de cristal inundation
aunque en ricas guarda joyas
te sirven de apretador

No tus beldades suspenden
los acentos de tu voz
aunque miro son de cielos
primera substitution

Sale Pirinico

Piri. Fenix sin ser de la Arabia
Salve Fenicio Ripol
pues te renueves no en plumas

si en vistosa poblacion

Famoso ombrigo de montes
de vanos favores sol
muchas cosas de ti admiran
y no se halla la mayor

Quien no admira tu hermosura
tanta belleza en su flor
son unas indias pequenyas
o verdes selvas de amor

Tantos rios en su agua
se mira el buen nadador
aunque creo que en tabernas
nadar podemos hoy

Rip. No precio rios de aljofar
no de esmeraldas verdor
no de edificios sobervios
la sobervia ostentation

El Adleta mas divino
de virtudes el Crisol
que goza de castos abrassos
del que ansi le sublimó

El Arminyo en la pureza
que en prueba de su afficion
rindió en tres clavos la vida
por conservar su candor

Es el muro de mis muros
que rica con tal blason
ni temo del tiempo agravios
ni del Infierno el horror

En Eudaldo festejemos
su martirio y a su lohor
brote flores la alegría
roze gulan el Amor

Y en Dialogo amoroso
salga a luz su devocion
bolverá Eudaldo los hojos
al lugar que enriqueció

Piri. Silensio, silencio quedo
Todo esta bien esso no
que silencio entre mujeres
tiene mala digestion

Porque primero verás
sin mula y guantes doctor
boticario sin antídotos
Capilla sin mi fa sol

Estudiantes sin crudeza
sin peso bueno un relox
que pueden ver en mujeres

entre silenci la voz

Adm. Un rato confio en ellas
que deste sancto el amor
pondra grillos a su lengua
aunque sea a su pensión

Hist. Y esto servira de loa

Piri. Que ya escuran el canyon
Los musicos y condenan
nuestra tanta digresion

Hist. Solo pido al Auditorio

Adm. Una devota Atension

Piri. No digo que no murmure
porque veo en tiempo soy
que hay cosecha de murmurio
quando de entendidos no
Por esso es la puerta abierta
que ninguno se forso
aqui paz i al cielo gloria
que así da fin el sermon

FIN DE LA LOA

Cantan los musicos esta letra

A un Palenque amoroso
dos fuertes guerreros salen

Immediatament segueix la comedia que té dues llargues jornades o actes.
Mossen Coramina hi afegí el següent despediment fet per ell, en català, que qualifica de

tan fuertes como luzidos
luzidos bien y no amantes

El uno Eudaldo divino
el otro Atila grande
que por marxar su armínyo
de penas busca disfrases

Eudaldo de punto en blanco
ayroso salio al combate
con arnezes de divino
pues Dios vino a brios darle

Empiesase la pelea
y son tormentos de balde
que de fe a los harpones
no hizo mella el fuerte lanse

Los miradores atentos
a este sagrado debate
a Atila dan la clava
y a Eudaldo victor aplaudan

Estribo

De palabra en palabra
vino a las manos
los divinos laureles
cinyose Eudaldo

SONETO

Alegres noves venturos dia
y dítxós bé del cel enviat
la divino Eudalt amparo sagrat,
al cel sen puia ab gran alegría

De la vila de Achs hont prengué martiri
(Il·lustre auditori) ab gran claredat
lo nostre Eudalt y acompanyat
de molt dítxosa y feliz companyia

De celestes esquadrons y gent molt lluida
de cherubins y serafins rodeiat
cantant li epitetos y sons consertats
lo depositaren en lo cel empireo

Pus lo nostre Eudalt de tanta estima
coronas de gloria haia alcansat
siam li devots y afficionats
pera quens alcanse la gloria divina

Molt nobles Srs. la comedia complida
havem explicat y representat
las faltas perdoneu si havem errat
Deu los guart molts anys ab molta alegría

LAUS DEO

L'ofici i la Missa de St. Eudald

ARIES vegades el Sr. Bisbe Morgades i alguna també son successor immediat Dr. Torras i Bages havien preguntat sobre l'existència, en temps pretèrits, de Missa i Res propis de nostre Sant Patró, amb l'intent de reintroduir, servades les noves disposicions litúrgiques, tan formosa pràctica en tot el Bisbat o almenys en nostra vila. Com que no es tenien dades concretes, llevat d'algun indici—el llibre de Cor, per exemple, que guarda l'Arxiu de St. Pere—així se'ls havia contestat.

Avui, però, gràcies a un document trobat en dit arxiu i altres del llibre de la capella de St. Eudald de Montagut, que afortunadament hem pogut estudiar, respondrem afirmativament. Vegis les següents dades.

1.ª Conservem un «*Officium Sancti Eudaldi Martyris... reductum ad formam et methodum officii novi Breviarii Romani Pii V. Pontif. Max. jusu editi ex decreto Sacrosanct. Concil. Trident. restituti de comuni unius martyris non Pontificii*» amb la corresponent Missa de comú de màrtirs i oració pròpia.

Es reducció del vell ofici. Per tant abans de la reforma tridentina existien Res i Missa propis del gloriós màrtir St Eudald.

2.ª De 1704 posseïm la resolució que tres juristes catalans donaren, per escrit, del dubte següent: «Si lo Real Monastir y demes Iglesias de la Vila y Parroquia de Ripoll poden continuar en la *inmemorial consuetud* de resar ofici y celebrar Missa de St. Eudalt Martyr Patró de dita Vila y Parroquia y Titular de una de dites yglesies».

El motiu de la consulta era un decret de la Sagrada Congregació de Ritus despatxat el dia 11 d'agost de 1691 i publicat i «intimat per medi dels Breviaris novament impresos en Venecia en lo Any 1702» i diu així: (copiem solament la part que ens interessa). «*De ceteris autem Sanctis in praedicto Martyrologio (Romano) non descriptis, aut quibus a St^a. Sede non fuerit specialiter concessum, officia recitari, et Missas celebrari vetuerunt non obstante quod ipsorum corpora, vel insignes reliquiae in Ecclesiis asserventur... etc.*».

Es també cert que després de la reforma tridentina es continuà resant l'Ofici propi i celebrant la Missa del Sant.

Per ésser curiosa, extractarem la resposta dels canonistes consultats. Diu així:

La prohibició intimada per la Sagrada Congregació de Ritus no ateny les Esglésies de Ripoll

1.er Perquè el decret «no parla de aquells Sants dels quals se resa per ser ells Patrons o titulars de algunas Iglesias».

2.^{on} Una especial concessió feta per Gregori XIII el 30 de desembre de 1573 diu: «*Declaramus utramque Hispaniae Ecclesiam eorum tamen Sanctorum qui in Breviario novi sunt descripti officia propria celebrari posse, qui, vel illius diocessis sunt naturales, vel ejus Ecclesiae sunt Patroni, vel eorum*

corpora seu notabiles reliquiæ in ea Ecclesia seu Dicessi requiescant». I més avall fa notar que no hi fa res que el Sant sigui «alienigenus» estranger.

Es així que les lleis generals no deroguen privilegis... etc.

3.er Es fa ressaltar que la raó de no trobar-se en el Martirologi és causa adequada de no ésser inscrit en el Breviari.

4.^{rt} El Rdm. Fra Benet Sala bisbe de Barcelona, concedí el 12 de gener de 1703 que, malgrat l'esmentat decret, en l'església de St. Pere de les Puelles de Barcelona es resés i celebrés de St.^a Severa—i aixó que tampoc està inscrita en el Martirologi—per la sola raó de trobar-se col·locat en dita església el cap de la Santa.

Es signada l'informació a Barcelona el dia 26 d'abril de 1704 pels Drs. Fr. Josep Puigdaura, monjo benet claustral, Dr. en filosofia i S.^{da} Teologia—Joan Bach, Ardiaca i canonge de Barcelona—Joan Lleó prev. Mestre de cerimònies de la Seu de Barcelona.

De moment ignorem si es continuà en l'immemorial consuetud de resar i celebrar del Sant.

Ofici de St. Eudald. Tal com fou reduït després de la reforma tridentina: *Duplex primæ classis*. Tot és de comú d'un sol màrtir llevat de les antífones, lliçons, invitatori, oració i responsoris que són propis.

Les lliçons dels dos nocturns primers són fetes pel Rvnd. Fr. Arnau del monestir de Ripoll. Així es llegeix en la IV lliçó. Tot plegat valen poca cosa i no segueixen el plan modern. Les del 3.er nocturn són un comentari andònim de l'evangeli de St. Joan, cap. 12 «Amen amen dico vobis, nisi granum».

Missa. *De comuni unius mart.* *Orat. prop.* Dies que es celebrava: L'onze de maig, natalici del Sant i el sis d'octubre, trasllat de les reliquies.

Tandebó servissin aquestes troballes d'estímul, per a que s'acomplís l'anhel dels insígnies Prelats que tant d'amor sentiren per les coses nostrades!

R. DE L'ÀUBA

M. Roques

Gloriós Sant Eudald

Lliureu-nos Sant Eudald, de la secada
en els prats i en els camps; també en els còrs;
feu de Ripoll, fogar de Fe nostrada,
i feu florí en les llars els grans amors.

Serà la veu de Sants o de profetes
plena d'unció, o un cant de l'Infinit;
el dring subtil de vostres campanetes
que així desvetlla el cor i l'esperit?

Amb bells esclats de llum diamantina,
resplandeix dins de l'urna vostre Cos,
com l'encens que s'aixeca en la boirina
dalt dels cims al cap tard d'un jorn festós.

De l'izart pretenieu la cacera,
i de vos, el bon Déu fou caçador:
la llum que va esvair-vos la ceguera,
us mostrà els efluvís de l'Amor.

De la Fe, vostre cor s'assadolliava,
i l'Amat, sucós fruit hi va collir;
si per ell vostra sang regalimava,
de màrtir, la corona us va teixir.

Els Pirineus altius atravessàreu
per bastir a Ripoll la llar pairal:
puix que vostre voler complimentàreu,
lliureu-nos de secada, Sant Eudald.

RAIMONDA JOPRÉ DE CASALS

La fe del poble

Amb l'aire tebi i perfumat per suaus eflorescències, amb la cantadissa dels ocells i amb l'insaciable ressorgiment de la natura, ens arriba somrient la festa de St. Eudald. la festa genuïnament ripollesa, tota encomanada d'aqueix joïós fresseig, d'aqueix salm vibrant que arreu s'ou com una explosió de triomf.

Benvinguda sies gaia festa que vens tota rublerta de tradicions i llegendes; herència augusta de la pietat dels venerables ripollesos que ens precediren — gent lleial i agraïda — que tens la sublim magestat de cosa pels temps envellida i consagrada.

Llaor a vos, Patró fidel d'aqueixa vila nostra que ha crescut amb espone-rosa fruitada sota el vostre esguard paternal, a vos qui heveu compartit el seu gaudir, i sempre, sempre l'haveu aconhortat en les seves disorts i sofriments.

Passant els anys, potser haureu vist minvar o defallir aqueix fervorós entusiasme d'antany, potser haureu vist amb recança com l'onada materialitzadora del nostre segle ens envaïa, i com l'exotisme ens arrencava lo més sagrat dels nostres venerables costums.

Però si us endinzeu en el fons de l'ànima ripollesa hi trobareu encara ben viva la flameta de la devoció a vos i si no, mireu aquella gent que al vostre pas us esguarda des del llindar de les portes, dalt els balcons i en els carrers; mireu-los els ulls, i els trobareu tots espurnejants per l'emoció, perquè no hi ha cap ripollès que no s'estremeixi tot de joia en oïr el dringar sonor de les vostres campanetes; es troba el cor tot relligat, amb una mena de nus que no es sap esbravar d'altra faisó que fitant el seu esguard a vos i des del fons del cor adreçar-vos una oració.

Es l'esperit d'aquells que us acompanyaren al captiveri a Berga, que reviu en els ripollesos d'ara, encara que sembli ofegat per les estridències xarlestòniques del Jazz-band i altres importacions barroeres.

Feu que mai s'apagui aqueix caliu del nostre poble, que conservi tota la noblesa de la tradició; que en mig del refilar de la tenora, de l'alegre tonada dels passants, de l'anar i venir de la gent tota endiumenjada i del repicar de les campanes, es senti vibrar l'esperit ripollès per damunt de tot, i amb tot aquell devassall d'idealitats i d'esperances nobles.

R. CASALS.